

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 26 maja 2011 r.

**Pan
Bernard Pustelnik
Burmistrz
Miasta Bieruń**

LKA-4101-02-01/2011/P/11/176

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta w Bieruniu, zwanym dalej „Urzędem” lub „UM”, w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 20 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

I. W zakresie działań podjętych przez organy administracji publicznej dla zinwentaryzowania strat, ich oszacowania i ustalenia zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym:

W gminie Bieruń powódź w maju 2010 r. objęła obszar 1.500 ha, tj. 36,9 % powierzchni miasta. Zalanych lub podtopionych zostało 350 budynków mieszkalnych, w tym 2 wielorodzinne oraz 290 budynków gospodarczych i inwentarskich. Poszkodowanych zostało 371 rodzin (730 osób).

---

¹ Dz. U. z 2007 Nr 231, poz. 1701 ze zm.

NIK ocenia pozytywnie podjęte przez Burmistrza działania w zakresie inwentaryzowania strat, ich szacowania i ustalenia zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym. Pomimo niepowołania odrębnej komisji do oszacowania strat poniesionych przez osoby fizyczne, rozwiązania przyjęte w Gminie umożliwiły rzetelne określenie zakresu poniesionych szkód i ustalenie niezbędnej pomocy, w tym m.in.:

- powołanie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, z wyznaczeniem imiennie pracowników odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań i wyznaczenie miejsca zbiórki darów rzeczowych, co wynikało z uregulowań przyjętych w Planie Reagowania Kryzysowego w Urzędzie Miejskim w Bieruniu,
- zapewnienie poszkodowanym dostępu do informacji o zasadach i możliwości uzyskania pomocy w formie zasiłków ze środków budżetu państwa,
- zapewnienie dodatkowej obsady pracowników socjalnych MOPS w Bieruniu²,
- powołanie komisji w sprawie udzielania pomocy finansowej ze środków zgromadzonych na utworzonym w tym celu rachunku bankowym oraz innej pomocy, w tym rzeczowej i w postaci prac bezpośrednich,
- bezzwłoczne występowanie do Wojewody Śląskiego o środki finansowe na zasiłki dla powodzian i przekazywanie otrzymanych środków do MOPS w Bieruniu.

Natomiast NIK ocenia negatywnie wprowadzenie przez Burmistrza „*zasad ustalania kwoty pomocy pieniężnej z budżetu państwa dla osób lub rodzin poszkodowanych w powodzi*”, Zarządzeniem Nr B-0151/87/2010 z dnia 24 maja 2010 r., w którym wprowadzono ograniczenie udzielania pomocy w postaci zasiłku tylko do osób zamieszkujących w „*budynkach mieszkalnych zalanych powyżej piwnic*”, a także ustalono sztywno wysokość kwoty zasiłku do 6.000 zł. W wyniku tego, część poszkodowanych, którym należał się zasiłek, nie otrzymała go bezpośrednio po powodzi³, zaś te osoby, którym zasiłek przyznano, otrzymały go w maksymalnej wysokości, niezależnie od rzeczywistych możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb z własnych środków. Ponadto, wprowadzone przez Burmistrza zasady pomijały wytyczne dotyczące wypłacania zasiłków celowych dla osób poszkodowanych w powodzi, pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa, sformułowane w piśmie Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (BUSKŻ. 5941-3-1/10 z dnia

---

² Dodatkową obsadę MOPS zapewniono dzięki pomocy innych samorządów: z MOPS w Tychach – łącznie 31 pracowników, MOPS w Katowicach - 2 pracowników, MOPS w Łędzinach - 6 pracowników i MOPS w Mysłowicach - 1 pracownik.

³ 13 poszkodowanych, którym powódź zalała piwnice, otrzymało zasiłki po uchyleniu przez SKO pierwotnej decyzji Kierownika MOPS o odmowie przyznania zasiłku, wydanej w oparciu o kryterium zawarte w zarządzeniu Nr B-0151/87/2010.

30 kwietnia 2010 r.). Według tych wytycznych, wymieniona w piśmie kwota 6.000 zł nie określała kwoty zasiłku, lecz jedynie jego górną granicę, zaś o wysokości faktycznie przyznanej pomocy miał decydować wynik przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

II. W zakresie wykorzystania (pozyskania, rozdziału i zagospodarowania) środków pomocowych przeznaczonych dla powodzi:

NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu odnośnie pozyskiwania, rozdziału i zagospodarowania środków pomocowych przeznaczonych dla powodzi. Na udzielanie pomocy osobom poszkodowanym w powodzi Gmina Bieruń otrzymała, w formie dotacji z budżetu państwa, 16.620,5 tys. zł, z 7 różnych jednostek samorządu terytorialnego 1.062,3 tys. zł oraz z wpłat i darowizn różnych podmiotów lub osób fizycznych 440,4 tys. zł. Ze środków własnych Gmina na ten cel przeznaczyła 199,2 tys. zł. Z pomocy uzyskanej z ww. źródeł wykorzystano łącznie 14.543,8 tys. zł, co stanowiło 87,5 % ogółem posiadanych środków. Z otrzymanych środków z budżetu państwa wypłacono m.in. zasiłki: na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w łącznej kwocie 1.411,5 tys. zł, na odbudowę/remonty budynków mieszkalnych; bez wyceny kosztorysowej kosztów remontów/odbudowy (do 20 tys. zł), w łącznej kwocie 1.769,3 tys. zł, na odbudowę/remonty budynków mieszkalnych; po wycenie kosztorysowej kosztów remontów/odbudowy, w łącznej kwocie 9.461,3 tys. zł, na cele edukacyjne w łącznej kwocie 114,0 tys. zł, wspierające rodziny rolnicze w łącznej kwocie 72,0 tys. zł. Z otrzymanych środków z jednostek samorządu terytorialnego wypłacono 229 zasiłków na odbudowę/remonty budynków mieszkalnych oraz prace związane z osuszaniem budynków.

- Otrzymane środki wykorzystano w terminach ustalonych w umowach zawartych z j.s.t. oraz w terminie wynikającym z art. 150 z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, a kwoty niewykorzystane, w łącznej wysokości 2.076,7 tys. zł, zwrócono donatorom, z dochowaniem terminów zawartych w tych umowach lub wynikających z ustawy o finansach publicznych. Środki finansowe, pochodzące, zarówno z dotacji z budżetu państwa, jak też uzyskane w ramach umów zawartych z innymi j.s.t., wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.
- Zapotrzebowanie na środki finansowe, na zasiłki dla powodzi przekazywano do Wojewody Śląskiego bezzwłocznie, w wysokościach ujętych we wnioskach

---

⁴ Dz. U. nr 157 poz. 1240 ze zm. (dalej zwana ustawą o finansach publicznych).

otrzymanych z MOPS, a otrzymane środki bezzwłocznie przekazywano do MOPS. Wszystkie dotacje otrzymane z budżetu państwa na pomoc w usuwaniu skutków klęski żywiołowej prawidłowo zaklasyfikowano i wprowadzono do budżetu Gminy.

- Wszystkim powodzianom objętym ewakuacją zapewniono pomieszczenia tymczasowe⁵.
- We wszystkich przypadkach zasiłki na remont lub odbudowę zniszczonych budynków i lokali mieszkalnych, w wysokości od 20 tys. do 100 tys. zł (111 budynków), przyznano na podstawie operatów szacunkowych, sporządzonych przez rzeczoznawców z listy Wojewody. Łączny koszt sporządzenia wycen wynosił 66,6 tys. zł.
- Zasiłki edukacyjne, w łącznej wysokości 114,0 tys. zł, przyznano rodzicom lub opiekunom uprawnionych uczniów, których rodziny zakwalifikowano do otrzymania jednorazowego świadczenia pieniężnego ze środków pomocy społecznej w wysokości do 6 tys. zł.
- Zinventaryzowano straty poniesione przez rodziny rolnicze i wypłacono zasiłki tym rodzinom w łącznej kwocie 72,0 tys. zł.
- Prawidłowo sporządzono sprawozdania finansowe Rb-50 z dotacji i wydatków, związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za III i IV kwartał 2010 roku, zawierające dane odzwierciedlające stan ksiąg rachunkowych za te okresy sprawozdawcze.

Równocześnie NIK ocenia negatywnie:

- Nieprowadzenie pełnej ewidencji pomocy rzeczowej, otrzymywanej przez Gminę od różnych darczyńców. W rejestrze darowizn, prowadzonym przez kierowniczkę Działu Administracji Urzędu, ujęto rzeczowe darowizny od 80 firm i instytucji. Jednak jedynie dla 16 pozycji określono ich wartość (łącznie 112,7 tys. zł). W pozostałych 64 pozycjach nie szacowano wartości otrzymanych darów, w tym m.in. darowizn przekazanych przez Business Center Club z Bielska-Białej (ok. 2,5 tony artykułów spożywczych, odzieży, ręczników, pościeli, środków czystości, wody mineralnej) oraz Młodzieżowego Domu Kultury Nr 1 im. Artystów Rodu Kossaków w Tychach

---

⁵ Pomieszczenia takie zapewniono 26 rodzinom w okresie od wystąpienia powodzi do końca listopada 2010 r. Z uwagi na brak w zasobie Gminy lokali spełniających wymogi wynikające z przepisów prawa (w zakresie wielkość powierzchni użytkowej lokalu) dwie rodziny (9 osobowa i 3 osobowa) pozostawały nadal w dotychczas zajmowanych lokalach tymczasowych.

(artykuły spożywcze, ręczniki, obuwie, odzież, woda mineralna – jako jednostkę wpisano „*samochód bagażowy*”).

- Nieopracowanie zasad dystrybucji pozyskanych środków finansowych i rzeczy od darczyńców spoza sektora finansów publicznych oraz procedur zapewniających właściwą koordynację przez Urząd przyjmowania i wydawania darów, zarówno finansowych, jak i rzeczowych.

III. W zakresie sprawowania nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem przyznanych środków:

Zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, Burmistrz miał obowiązek zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. W ocenie NIK, nierzetelnie zrealizowano ten obowiązek w zakresie wykorzystania środków otrzymanych na pomoc dla osób poszkodowanych w wyniku powodzi, a mianowicie:

- W Urzędzie nie wprowadzono procedur zapewniających uzyskanie pełnej wiedzy o wszystkich źródłach, rodzaju i wielkości pomocy uzyskiwanej przez osoby fizyczne, co stwarzało potencjalne możliwości korzystania z pomocy przez osoby nieuprawnione bądź w wysokości nieadekwatnej do rzeczywistych strat.
- Nie przeprowadzono kontroli zasadności przyznania pomocy oraz prawidłowości jej wykorzystania w grupie zasiłków na remont/odbudowę domu w wysokości do 20 tys. zł oraz w grupie zasiłków do 6 tys. zł, tj. w grupach największego ryzyka wystąpienia nieprawidłowości, gdzie jedyną podstawą przyznania zasiłku, poza zaświadczeniem o znajdowaniu się budynku w obszarze objętym powodzią, były oświadczenia poszkodowanych o wysokości poniesionych strat lub niemożności zaspokojenia najistotniejszych potrzeb życiowych z własnych środków.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Opracowanie procedur, na wypadek wystąpienia klęski żywiołowej, zapewniających pełną ewidencję otrzymanej pomocy rzeczowej i jej dystrybucji.*
- 2. Podjęcie działań w celu zapewnienia adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, w zakresie wykorzystania środków na pomoc dla poszkodowanych w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat
2. NIK Delegatura we Wrocławiu
3. Aa.